

**OTA-ONALAR VA TARBIYACHILARNING HAMKORLIGI ASOSIDA
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLLARDA VATANPARVARLIK RUHINI
SHAKLLANTIRISH**

**FORMING A SPIRIT OF PATRIOTISM IN PRESCHOOL CHILDREN
BASED ON THE COOPERATION OF PARENTS AND**

**СОТРУДНИЧЕСТВО РОДИТЕЛЕЙ И ПЕДАГОГОВ
ФОРМИРОВАНИЕ ДУХА ПАТРИОТИЗМА У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО
ВОЗРАСТА**

Soliyev Ilhom Sobirovich

*FarDU Maktabgacha ta'lim kafedrasi mudiri,
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)*

Qodirova Nozimaxon Qaxramonjon qizi

Farg'ona davlat talabasi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar uchun vatanparvarlik, milliy madaniyat va tarixni hurmat qilish kabi qadriyatlar, kelajakda mustahkam jamiyatni shakllantirishning asosiy omillaridan biridir. Ushbu yoshdagi bolalarda vatanparvarlik hissini rivojlantirish, nafaqat ta'lim muassasalarida, balki uyda, ota-onalar va tarbiyachilar bilan hamkorlikda amalga oshirilishi kerak. Maktabgacha yoshda bolaning ongini shakllantirishda ota-onalar va tarbiyachilarning birgalikdagi hamkorlikda ishlash jarayonlari yoritilgan.

ANNOTATION

This article discusses the values of patriotism, respect for national culture and history for preschool children, which are one of the main factors in the formation of a strong society in the future. The development of a sense of patriotism in children of this age should be carried out not only in educational institutions, but also at home, in cooperation with parents and educators. The processes of joint work of parents and educators in the formation of the child's consciousness at preschool age are highlighted.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются ценности патриотизма, уважения к национальной культуре и истории для детей дошкольного возраста как один из главных факторов формирования сильного общества в будущем. Формирование чувства патриотизма у детей этого возраста необходимо осуществлять не только в образовательных учреждениях, но и дома, во взаимодействии с родителями и

педагогами. Освещен процесс совместной работы родителей и педагогов по формированию психики ребенка в дошкольном возрасте.

Kalit so'zlar: Vatanparvarlik, tarbiyachi, milliy g'urur, shaxsiyat, milliy qadriyat, ilk qadam, hayotiy ko'nikma.

Maktabgacha yoshdagi bolalar, ayniqsa, hayotning boshlang'ich davrida, shaxsiyatini shakllantirishda atrof-muhitning ta'siri katta. Bu yoshda bola, ilk o'rinda, o'z ota-onasining va tarbiyachilarning ta'sirida bo'ladi. Shuning uchun, vatanparvarlik ruhini shakllantirishda bu ikki kuchning hamkorligi juda muhimdir.

Vatanparvarlik nafaqat o'z yurtini sevis, balki uning ravnaqi yo'lida mehnat qilish, xalqning an'analari va urf-odatlarini hurmat qilishni anglatadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar, o'zlarining kichik dunyoqarashi va hissiyotlari bilan, bu tushunchalarni boshqalar orqali o'zlashtiradilar. Shu sababli, ular uchun ota-onalar va tarbiyachilarining hamkorligi, vatanparvarlikni ularning ongida singdirish uchun muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Ota-onalar – bu bolalar tarbiyasida eng birinchi va eng asosiy ta'sir ko'rsatuvchilar. Ular bola uchun ilk tarbiyachi, uning ilk do'stlari va o'rgatuvchilardir. Ota-onalar, bola hali kichik bo'lganida ham, o'z yurtining tarixiy voqealari, buyuk shaxsiyatlar, milliy urf-odatlar haqida bolalariga so'zlab, ularda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantiradilar. Shu bilan birga, ular o'zlari tomonidan namoyish etilgan xulq-atvor, boshqalar bilan munosabatlar, va yurtga bo'lgan sadoqat bolalar uchun namuna bo'ladi, maktabgacha yoshdagi bolalar bilan to'g'ridan-to'g'ri ishlaydigan mutaxassislar sifatida, vatanparvarlikni shakllantirishda o'ziga xos o'ringa ega. Ular bolalarga o'yinlar, qo'shiqlar, hikoyalar va turli amaliy mashg'ulotlar orqali vatanparvarlikni o'rgatadilar. Tarbiyachilar, shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlikda bolalarning rivojlanishini kuzatib boradilar va ularni qo'llab-quvvatlaydilar. Ota-onalar bilan birgalikda o'tkaziladigan turli tadbirlar, bayramlar va ko'ngilochar mashg'ulotlar bolalarga vatanparvarlik ruhini kuchaytirishga yordam beradi.

Ota-onalar va tarbiyachilarning hamkorligi nafaqat bolaning maktabgacha ta'limdagi muvaffaqiyatiga, balki uning umuman rivojlanishiga ta'sir qiladi. Bu hamkorlik o'zaro ishonch, samimiyat va bir-birini tushunishga asoslangan bo'lishi kerak. Ota-onalar bolalarining tarbiyasida muhim rol o'ynaydilar, shuning uchun tarbiyachilar ularga o'z farzandlarini qanday qilib vatanparvarlik ruhida tarbiyalashni o'rgatishlari zarur. Masalan, bolalarga yurtimiz tarixi, madaniyati, bayramlari haqida suhbatlar o'tkazish, ularni milliy o'yinlar va an'analarga o'rgatish bo'yicha maslahatlar berish mumkin. Ular bolalarini vatanparvarlikka o'rgatish borasida tarbiyachilardan olingan maslahatlarni amaliyotda qo'llashlari zarur. Ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasida o'tkaziladigan hamkorlikdagi tadbirlar bolalarda vatanparvarlik ruhini yanada kuchaytiradi. Masalan, o'quvchi bolalar uchun milliy bayramlar,

madaniy tadbirlar va o'yinlar o'tkazish, ular orqali bolalar yurtimizning tarixini va madaniyatini yaxshiroq o'zlashtiradilar.

O'yin – maktabgacha yoshdagi bolalar uchun eng samarali ta'lim usulidir. Vatanparvarlikni o'rgatishda, bolalar uchun maxsus o'yinlar va musobaqalar tashkil qilish mumkin. Masalan, "Yurtimizni sevamiz", "Buyuk shaxsiyatlar" kabi o'yinlar bolalarda milliy g'ururni shakllantiradi. O'quvchilarga o'zbek xalqining mashhur yozuvchilari va shoirlarining asarlarini o'qish, xalq qo'shiqlari va raqslarini o'rgatish orqali bolalarda vatanparvarlikni rivojlantirish mumkin. Tarbiyachilar va ota-onalar bolalarga vatanparvarlikka oid hikoyalar va qo'shiqlarni o'qib berish orqali bolalarining yurtga bo'lgan muhabbatini kuchaytirishlari mumkin.

Ota-onalar bola uchun ilk tarbiyachi hisoblanadi. Ular bolaga o'z millatini, uning tarixini va madaniyatini o'rgatishda muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar bolaga kichikligidan boshlab yurtning ramzlari, bayroqlari, buyuk shaxsiyatlar haqida hikoyalar aytib, vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantiradilar. Ota-onalar bolaning fe'l-atvorini to'g'ri shakllantirishda asosiy ta'sir ko'rsatuvchi kuch bo'lib, ular o'z amaliyotlari va yashash tarzlari bilan bolaga yurtga sadoqat, ota-onaga hurmat va xalqni sevish kabi qadriyatlarni namoyish etadilar. Tarbiyachilar bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda bevosita ta'sir ko'rsatadigan mutaxassislardir. Ular maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda turli o'yinlar, qo'shiqlar, adabiyotlar, hikoyalar va san'at yordamida vatanparvarlikni shakllantiradilar. Tarbiyachilar, shuningdek, ota-onalar bilan doimiy aloqada bo'lishlari kerak, chunki ular hamkorlikda bolalarning rivojlanishida samarali natijalarga erishishlari mumkin. Tarbiyachilar ota-onalarni o'z farzandlarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda yo'l-yo'riqlar bilan ta'minlab, o'zaro hamkorlikni kuchaytirishi lozim.

Ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasidagi samarali hamkorlik, bola tarbiyasining barcha jihatlarini yaxshilashga olib keladi. Bu hamkorlik doirasida ota-onalar va tarbiyachilar bir-biriga maslahatlar berib, tajriba almashadilar. Ota-onalar maktabgacha ta'lim muassasasiga tegishli tadbirlarga taklif etilib, bolalar bilan birgalikda vatanparvarlikka oid mashg'ulotlar o'tkazadilar. Bu kabi tadbirlar bola uchun muhim bo'lgan hissiy va aqliy tajribalarni yaratadi.

O'quvchilarga milliy san'at asarlarini namoyish etish, she'riy misollarni o'qish, xalq qo'shiqlari va raqslarini o'rgatish bolalarda milliy g'ururni oshiradi. Tarbiyachilar va ota-onalar bolalarga mashhur o'zbek yozuvchilarining asarlarini o'qib berish orqali ularga o'z vataniga bo'lgan muhabbatni o'rgatadilar. Ota-onalar va tarbiyachilar bolalarga o'z vatanining tarixiy yutuqlari, buyuk shaxsiyatlari va milliy bayramlari haqida hikoyalar aytib berishlari kerak. Bu orqali bolalar o'z tarixini, madaniyatini va urf-odatlarini o'rganadilar. Vatanparvarlik ruhini shakllantirishda milliy bayramlar va tadbirlar muhim rol o'ynaydi. O'yinlar va interaktiv faoliyatlar Bolalar uchun o'yinlar va boshqa interaktiv mashg'ulotlar vatanparvarlikni o'rgatishda samarali usul

hisoblanadi. Ota-onalar va tarbiyachilar bolalar bilan “Yurtimizni tanish” o‘yinlari o‘tkazishlari mumkin. Bu o‘yinlar bolaga o‘z mamlakati haqida ko‘proq bilish va uni sevish imkonini yaratadi.

Ota-onalar bolalariga vatanparvarlikni o‘rgatishda o‘z misollarida namuna bo‘lishlari kerak. Ularda vatan haqidagi bilimlarni kengaytirish uchun doimiy ravishda suhbatlar o‘tkazish muhimdir. Tarbiyachilar bolalar bilan muntazam ravishda milliy an‘analarga oid darslar o‘tkazishlari, hikoyalar, qo‘shiqlar va o‘yinlar orqali bu tushunchalarni shakllantirishlari zarur. Ota-onalar va tarbiyachilar birga madaniy tadbirlarni tashkil qilishlari jadal vatanparvarlik ruhini rivojlantirishda yordam beradi. Masalan, Mustaqillik kuni, Bayramlar yoki boshqa milliy tadbirlarda bolalarni faollashtirish o‘z natijasini beradi.

Bolalar bilan birgalikda san‘at va qo‘shiqlarga oid faoliyatlar o‘tkazish, ularni vatan haqidagi ma‘lumotlar bilan tanishtirish muhim. Ota-onalar va tarbiyachilar o‘rtasida ochiq va samimiy muloqot bu jarayonni yanada samarali qiladi. Har bir tomon bolalar tarbiyasidagi o‘z fikr va takliflarini baham ko‘rishlari lozim. Ota-onalar va tarbiyachilar bolalarga vatanparvarlik hissini shakllantirishda o‘zaro tajriba almashishlari zarur. Vatanparvarlikka oid o‘yinlar, kitoblar va boshqa ta‘lim materiallaridan foydalanish bolalarni mazkur mavzuda kengaytirishga yordam beradi. Maktabgacha ta‘lim muassasalarida bolalar uchun vatanparvarlikka oid dasturlarni ishlab chiqish va amaliyotda qo‘llash juda muhim.

Bolalarda vatanparvarlik hissini shakllantirish, ularning ruhiy ahvolini ham ko‘taradi. O‘z Vataniga bo‘lgan muhabbat, uning urf-odatlariga hurmat qilish, o‘zbek xalqining tarixiy merosini bilish bolalarda o‘zligini anglash va o‘zaro hurmatni kuchaytiradi. Vatanparvarlik hissi bolalarga o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etishga yordam beradi. Ular o‘z fikrlarini, g‘oyalarini ochiq bayon etishni o‘rganadilar. Ota-onalar va tarbiyachilarning hamkorligi bolalarga ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bu orqali bolalar bir-birlari bilan hamjihatlikda yashashni o‘rganadilar.

Ota-onalar va tarbiyachilarning birgalikdagi harakatlari yordamida bolalarda vatanparvarlik, milliy g‘urur va hissiyotlarni rivojlantirish mumkin. Ushbu jarayon, nafaqat maktabgacha yoshdagi bolalar, balki kelajak avlod uchun ham katta ahamiyatga ega. Ota-onalar va tarbiyachilar bolalariga o‘z vatanini sevish, uning tarixi va madaniyatiga hurmat ko‘rsatish orqali mustahkam poydevor yaratadilar. Bu esa kelajakda Vataniga sadoqatli, ijtimoiy mas‘uliyatli fuqarolarni yetishtirishga olib keladi. O‘z Vataniga sadoqatli yurtimizning kelajagi - yosh avlodni tarbiyalashda bu jarayonni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash zarurdir.

XULOSA

Vatanparvarlik ruhini bolaga kichikligidan singdirish, uning kelajakdagi shaxsiyati va yurtiga bo‘lgan sadoqatini shakllantirishga yordam beradi. Ota-onalar va tarbiyachilar o‘rtasida mustahkam hamkorlik, bolalar tarbiyasida muvaffaqiyatli

natijalarga erishishning kafolati bo'лади. Shuning uchun, har bir tarbiyachi va ota-ona o'zaro aloqani kuchaytirib, bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga katta e'tibor qaratishlari lozim. Maktabgacha yoshdagi bolalarda vatanparvarlik ruhini shakllantirish, ularning shaxsiyati va dunyoqarashining shakllanishida muhim omil hisoblanadi. Bu jarayonda ota-onalar va tarbiyachilarning birgalikdagi faoliyati juda katta ahamiyatga ega. Ota-onalar bolaga o'z vatanini sevish, uning tarixi va madaniyatini hurmat qilishni uyda, amaliyotda o'rgatishadi. Tarbiyachilar esa, bolalar bilan bevosita ishlash orqali, maktabgacha ta'lim muassasasida vatanparvarlikni rivojlantirish uchun turli uslublar va metodlardan foydalanadilar. Ota-onalar va tarbiyachilarning o'zaro hamkorligi, ularga o'z farzandlarining vatanparvarlik tuyg'ularini mustahkamlashda va ularga yurtga bo'lgan muhabbatni singdirishda yordam beradi. Shuning uchun, har ikki tomonning o'zaro ishonch, hamkorlik va birgalikdagi ishlari bolalarning kelajakdagi vatanparvar, fidoyi fuqarolar bo'lib shakllanishiga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. A.Mahmudov, A. (2015). Milliy tarbiya va uning ahamiyati. T: O'zbekistan, –2015.
2. N.Rasulov, Milliy an'ana va urf-odatlarining tarbiyadagi o'rni. S: Samarqand davlat universiteti nashriyoti, –2017.
3. M.Abdullaeva, Maktabgacha ta'limda vatanparvarlikni rivojlantirish. T: O'qituvchi, – 2015.
4. A.Davlatov, San'at va madaniyat vositalarining ta'limdagi roli. T: Ta'lim.
5. Sh.Akhmedov, Bolalar psixologiyasi va san'at. T: Fan va texnologiya, –2014.
6. R.Nurmatov, Maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar. T: O'qituvchi, – 2016.
7. R.Xodjayev, San'at va madaniyat orqali tarbiya. T: Ilm, – 2018.
8. G.Muminova, Maktabgacha yoshdagi bolalarda vatanparvarlikni rivojlantirish. T: O'zbekiston yoshlar ittifoqi, – 2019.
9. Z.Kasimov, Teatr va musiqa orqali tarbiya. T: Ta'lim nashriyoti, –2020.
10. A.Jabborov, Vatanparvarlikni bolalar tarbiyasida shakllantirish metodikasi. T: Oliy ta'lim nashriyoti, – 2017.
11. T.Saidov, Maktabgacha ta'limda san'at va madaniyat. T: Pedagogika, – 2014.
12. www.natlib.uz
13. www.uzedu.uz
14. www.academia.edu